

NEMZETI
KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
ÁLLAMTUDOMÁNYI ÉS NEMZETKÖZI TANULMÁNYOK KAR
CIVILISZTIKAI TANSZÉK

OPUSCULA IUVENUM EXCELLENTISSIMA

Sárdi Adrienn

*Állattartók magánjogi felelősségének
főbb irányai*

2021/2.

Sárdi Adrienn¹

Állattartók magánjogi felelősségének főbb irányai

ELŐSZÓ

A dolgozat egyrészt az állatok által okozott károk körét kívánja feltérképezni, illetve az így okozott károkért való felelősséget kívánja vizsgálni.

A kutatás során vizsgálni szükséges, hogy a régi Ptk.-hoz² képest az új Ptk.³ jelentett-e szabályozásbeli változást, továbbá azt, hogy születtek-e már az új Ptk. hatálya alatt jogesetek e körben.

A dolgozat fel kívánja tárni a régi Ptk. hatálya alatt született és publikált bírósági döntvényeket, megvizsgálva azok vitatott, illetve bírói jogértelmezést igénylő kérdéseit. A dolgozat kíváncsi arra, hogy vajon a korábbi Ptk. hatálya alatt találkozhattunk-e olyan jogkérdésekkel, amelyek a szabályozás hiányossága, pontatlansága miatt bírói kiigazítást igényeltek, amennyiben igen, az új Ptk. vajon pótolta-e ezen hiányosságokat, vagy továbbra is a bírói gyakorlat érvényesül ezek tekintetében.

A dolgozat feltételezi, hogy az állatok által okozott károk nem csak deliktumként, szerződésen kívül merülnek fel, hanem jócskán akadnak a szerződések körében is károkozások. A kutatás ebben az irányban is vizsgálódást kíván folytatni.

A dolgozat célja annak áttekintése is, hogy vajon az állattartók polgári jogi felelőssége megáll a kártérítési felelősségnél, vagy más polgári jogi jogsértések is kapcsolatba hozhatók az állattartással.

A dolgozat hipotézise, hogy a kártérítési felelősségen túl is lehet az állattartóknak polgári jogi felelőssége.

A dolgozat kutatási módszertana a történeti feldolgozás, a leírás, az elemzés, és esetleg a jogösszehasonlítás.

---

¹ IV. évfolyamos államtudományi osztatlan mesterszakos hallgató, konzulens: Dr. habil. Barta Judit.

² Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény

³ Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény

1. TÖRTÉNETI BEVEZETŐ ÉS ALAPVETÉS

1.1. Az állatok (különös tekintettel a vadon élő állatok) által okozott károkért való polgári jogi felelősség szabályozásának történeti áttekintése

Magyarország Alaptörvénye a P) cikkben szól az állatokról. Az állatok, különösen az ország területén honos állatok nemzeti értéket képviselnek, ezáltal minden magyar ember kötelessége, hogy megóvja és megőrizze ezeket az értékeket a következő nemzedék számára is. Az állatok összességében általános közkincsek tekinthetők.

A magyar jogi szabályozás mindig is kiemelt figyelmet szentelt a hazai, elsősorban a természeti erőforrások részét képező vadon élő állatok szabályozására.

Az Alaptörvénymellett az 1996. évi LV. vadászati törvény is kihangsúlyozza, hogy a vadak, milyen pótolhatatlan értéket képviselnek.⁴ Lényeges elem az állatok, különösen a vadonélő állatok, ahazai nagyvadak szabályozásának kapcsán, hogy az embereknek kell biztosítani a vadélőhelyét, hiszen a vad jogosan tartózkodik területén, a természet adta lakóhelyén. Az embereknek kell tekintettel lenni, igyekezni minél kevesebb mértékben sérteni az állatok területét.

Az alábbiakban egy rövid áttekintést szeretnék adni a hazai nagyvadak szabályozásának történetéről.⁵

A hazai szabályozásban, már egészen a XVI. századtól kezdve felmerült az állatok által okozott károk kérdésköre, különösen a nagyvadak által okozott károk tekintetében. A korabeli szabályozásban már ekkor megjelent, az az általánosságban mai napig is érvényben lévő elv, hogy az állat, (ekkoriban még szinte minden esetben a vad) tartója felelős az állat által okozott károkért.

A vadon élő állatokkal kapcsolatos tevékenységek szabályozása első körben a vadászat kapcsán merült fel. Egészen Szent László korától visszamenőlegesen ismerünk vadászati törvényeket, melyek részleteiben a vadon élő állatokkal kapcsolatos jogi intézkedéseket is tartalmazták.

A vadászati tevékenység a XI-XIII. században elsősorban egy szórakozási forma volt. Részben ennek köszönhetően II. András a nemesek kiváltságává tette a vadászatot. A vadon élő

---

⁴ Zoltán Ödön: *A vadgazdálkodás és a vadászat jogi rendje*. Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1997. 204.

⁵ Klátyik József: *Nemzeti kincsünk a vad - Vadkárok, vadászati és vadban okozott károk*. Pécs, INGA-V GSZI Kiadó, 2003. 14.

állat, amelyről vadászat esetében beszélünk a nemesek privilégiuma volt, míg a jobbágyokaz úgynevezett haszon-és háziállatokkal foglalkoztak.

A magyar történelemben szinte végig jelen volt az uralkodó nemességgel folytatott párharca, így a vadászati kérdések rendkívül jelentősnek számítottak. Az első nagyobb, átfogó vadászati szabályozás III. Károly nevéhez köthető. A szabályozás egyik sajátossága volt, hogy a mezőgazdaságban történő vadászat – a korábbi szabályozással ellentétben – a földeken és egyéb művelési területeken nem volt tiltott, sőt akár kifejezetten támogatták is, a termőföld és a termés biztonsága érdekében.

III. Károly lánya, Mária Terézia idején kifejezetten a vadkárrel kapcsolatban több jogszabályis megjelent. Mária Teréziáról tudni illik, hogy alapvetően igyekezett figyelembe venni a jobbágyi érdekeket, ennek következtében a szórakozás szintű vadászat megmaradt nemesikiváltságnak, azonban a mezőgazdasági területek – ideértve a jobbágytelkek – védelme érdekében is három napos hajtvadászatot lehetett tartani a vadkárok megakadályozására. A szabályozás sajátossága, hogy a vadászathoz szükséges eszközöket (például lőfegyver, stb.) a földesúrnak kellett biztosítani, még a kizárólag jobbágytelken zajló vadászat esetében is.

Mária Terézia fia, II. József idején a szabályozás a vadászok vadászat közbeni magatartására helyezte a hangsúlyt. Például a vadászoknak nem állt jogukban kárt tenni vadhajítás közben. Az esetlegesen mégis bekövetkezett károkat pénzben, de akár természetben is meg kellett váltaniuk. (Ez a szabályozás azonban abszolút nem volt életszerű, ugyanis vadászat közben – a vadászat jellegéből kifolyólag – a vadász okozhat kárt. Például vadhajítás közben egy szőlőág elhajtásával véletlenül le is törheti az ágat, így az ilyen károkozásért való felelősségvállalás túl szigorú.)

A II. József uralkodása alatti szabályozás még abból a szempontból is érdekes, hogy megjelennek a „vadállatok” tartására vonatkozó szabályok is. Az egyik rendelkezésben például kimondásra kerül, hogy vaddisznót csak jól elkülönített területen lehet tartani. (A korszakban a vaddisznó vadállatnak minősült.)

A tényleges vadkárokért való helytállás szabályai azonban csak II. Ferencnél jelennek meg. II. Ferenc a mezőgazdaság védelmében, olyan intézkedéseket is bevezetett, mint például a veteményesre veszélyes madarak hatóság általi kiirtásának az engedélyezése. II. Ferenc idején a mezőgazdaság fokozott védelme érdekében hozták létre, például a mezei rendőrséget, illetve a mezőgazdaság védelme érdekében alkották meg a mezei rendőrségről szóló törvényt is. Ez a törvény igazán jelentős, ugyanis rendelkezik a vadkár megelőzésről, továbbá szabályszerűsíti a mezőgazdasági területeken (például a veteményesben) történő vadászat szabályait.

A következő jelentős szabályozás az 1872-ben megalkotott vadászati törvény volt. A törvény név szerint felsorolta azokat az állatokat, melyek tekintetében fokozottan előfordul a károkozás, ilyen állatnak minősült többek között a dám, a szarvas és a vaddisznó.

1883-ban a korábbi vadászati törvény, mintegy kiegészítéseként lépett hatályba az a szabályozás, miszerint bizonyos állatfajok, így például a vaddisznó kártékony állatnak minősülnek.

Az első világháború után azonban a korábbinál is jelentősebb mértékű változások következtek be. A szabadon élő (vad)állatok állami tulajdonba kerültek. Az állami tulajdonba kerülés, illetve az 1928-as Magánjogi Törvényjavaslat (amely vadállatok általi károkozásra irányuló szabályokat tartalmazott) jól mutatják, hogy mennyire égető problémát jelentett a vadak általi károkozás a korszakban.

A következő mérföldkő 1997. március elsejéig a több, mint 36 évig hatályban lévő 1961. évi VII. törvény volt. Az 1961. évi VII. törvényt a 36 év alatt többször módosították (például 1970-ben, 1981-ben 1990-ben stb.)

Ezt követően, 1996 júniusában megszületett a jelenleg is hatályban lévő, a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadásatról szóló 1996. évi LV. törvény.

Pár gondolat az a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadásatról szóló 1996. évi LV. törvényről:

A törvény a vadkárokat kettő csoportra bontja. Az első csoport a mezőgazdaságban okozott vadkárok. (Ez a hétköznapi értelemben vett vadkár.) A törvény kimondja, hogy mezőgazdaságban bekövetkezett vadkár esetén a hely vadgazdálkodásra jogosultja felel a károsultnak okozott károkért. Bizonyos állatfajok károkozását kifejezetten nevesíti is a törvény. A második csoportkörbe sorolja a jogalkotó az összes olyan lehetséges esetet, amely nem esik az első csoport szabályozási köre alá. A vonatkozó jogszabályok szerint elsősorban a vadak életmódjával összefüggésben lévő károkat soroljuk ide.⁶ Az ilyen esetekben a jogalkotó a károsult belátására bízta, hogy a felek perben vagy azon kívül állapodnak-e meg. Az efféle esetekben mindig szerepel egy, a jegyző által kijelölt szakértő, aki felméri az eset összes körülményeit.

---

⁶ Varga Zoltán – Kása Róbert: *Vadkár*. Budapest, Mezőgazda Lap-és Könyvkiadó, 2019. 96.

1.2. Néhány, az állatokkal kapcsolatos fogalom tisztázása

A jogszabályok értelmezése során viszonylag hamar megjelent az igény a magyar jogban az állatokkal kapcsolatos fogalmak, így például a vadon élő állat, a vadállat fogalmának tisztázására. Az állatokkal kapcsolatos jogi fogalmakhoz kiindulópontot ad egy, az akkor még Legfelsőbb Bíróságként működő (ma Kúria) 1961-es határozata. A bíróság a határozatában azt állapította meg, hogy a biológiai értelemben vadállatnak minősülő állat jogi szempontból is vadállatnak minősül. Véleményem szerint ez a definíció nem pontos és nem ad kellő támpontot a további jogesetek elbírálásához.

1.3. A felelősségről és a károkozásról általában

A felelősség, más szóval kötelezettséget jelent.⁷ A polgári jogban a felelősség valamilyen elvárható magatartásnem tanúsításáért való helytállási kötelezettség. Jogdogmatikai szempontból a jogi norma megszegéséért való kötelezettségvállalás a felelősség.

A felelősség konkrét fogalmi meghatározására több definíció is született. A hazai felelősségtan egy jeles képviselője, Márton Gábor szerint a felelősség jogintézménye, tulajdonképpen a mulasztás, vagy egy cselekvés által bekövetkezett kötelezettségszegés következményeit hivatott rendezni.

A felelősségtan egyik sajátos eleme, hogy egy adott jogvitában a felelősségi tényállások megállapítása során széles körűtekintést kell fordítani egyéb, például pszichológiai, szociológiai, stb. behatások vizsgálatára is.

A pszichológiai, szociológiai stb. jellemzők összefoglaló néven az ember tudatállapotát vizsgáló tényezők. Az emberi tudatállapotra vonatkozó tényezőknek kiemelt jelentősége van a felelősségtan csoportosítása során.

Az emberi tudatállapot szempontjából beszélhetünk objektív, illetve szubjektív felelősségről. Utóbbi, vagyis a szubjektív kategóriába sorolandók azok a felelősségi alakzatok, ahol vizsgálják a károkozó tudatállapotát. Az objektív felelősségnél – a szubjektív csoporttal szemben – nincsenek ilyen tudatállapotra vonatkozó tényezők. A felelősség, olyan esetekben objektív, ahol minden külső tudatállapottól független a károkozás bekövetkezte. Ilyen objektív felelősség áll fenn például a veszélyes üzemek találkozása során.

A szubjektív és objektív felelősség elhatárolásánál tehát az egyik kulcskérdés, a jogsértő által elkövetett magatartás felrögzítésének a vizsgálata.

---

⁷ Barzó Tímea – Papp Tekla: *Civilisztika II. Dologi jog – Felelősségtan*. Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 2019. 361-368.

A felelősséggel kapcsolatban természetesen egyéb csoportosítási módozatok is lehetségesek, a felelősségnek mint kötelezettségnek lehetnek jogi, illetve nem jogi jogkövetkezményei is.

A felelősség szabályozását tekintve alapvetően kettő csoportot különböztetünk meg. Beszélhetünk deliktuális, illetve kontraktuális felelősségről. A kontraktuális felelősség lényegében a felelek szerződéskötésén alapul, míg a deliktuális felelősség szerződésen kívüli, akár véletlenszerű károkozáson alapuló felelősséget jelent. A deliktulis felelősség esetében a kárfelelősség elsősorban felróhatóság alapú.

A fentiekből következik, hogy a felelősség mindig valamilyen kötelezettség megszegésén alapul. A kötelezettségzegés megvalósulhat cselekvéssel vagy mulasztással, valamilyen cselekedet elmulasztásával. A mulasztás kifejezetten a cselekvés hiánya miatt feltételezi a kötelezettségzegést. A felelősség továbbá a személyeket terhelő pluszkötelezettség, mondhatni szankció. A felelősség hátrányos jogkövetkezmény létét adja még, hogy egy elvárható magatartás nem tanúsítását szankcionálja.

A felelősség azonban kettős arculatot is mutat. Hátrányos jogkövetkezmény léte mellett megelőző, azaz preventív funkcióval is rendelkezik. A felelősség a normaszegőket igyekszik elrettenteni, a jogi normákba ütköző magatartások elkerülésétől. A károkozásból adódó felelősség egyik célja még a jogsértőnek okozott vagyoni hátrány elérése, amely szintén a szándékos károkozástól való elrettentésre irányul.

1.4. A felelősség és a károkozás kapcsolata, a kár fogalma

A felelősségtannak, egyik alapvető fogalma a kár. Kár nélkül nem beszélhetünk helytállási kötelezettségről, vagyis felelősségről. A kár tulajdonképpen egy hátrány, ami a jogsértő magatartás (vagyis a károsító esemény hatására) a károsult személyében vagy vagyonában bekövetkezik. Kár esetében beszélhetünk vagyoni (például egy gépjárműben keletkezett kár), de beszélhetünk nem vagyoni károkról is. A tényleges (jelen esetben kifejezetten a vagyoni kár) megállapításához, azonban elengedhetetlen néhány tartalmi elem meglétének a vizsgálata. Ilyen tartalmi elem, amely a kár fennállásához szükséges, a tényleges kár, az elmaradt haszon, valamint az indokolt költségek.

Kis kitérő a kár fogalmi meghatározásához.

A kár jogi értelemben eltér a hétköznapi, adott esetben megszokott kárfogalomtól. A jogi definíció szerint a kár egy vagyoni hátrány, amely a károsító esemény hatására következik be a károkozó részéről a károsult vagyonában. Összességében tehát a kár maga a felelősségtan kulcseleme, melynek hiányában nem beszélhetünk felelősségről.

A károkozó:

Lényegében az elvárható magatartás nem tanúsításával történő károkozással kapcsolatban áll be a felelősség a károkozó (vagyis az elvárható magatartást nem tanúsító személy) részéről.

Károkozó az a személy, aki a felróható magatartást tanúsítja, míg károsult a felróható magatartás bekövetkeztének az „elszenvedő” alanya.

Károkozásból eredő felelősségről az alábbi négy elem fennállása esetén beszélhetünk:

A kárért való felelősség megállapításához szükséges, hogy az okozott kár során felmerüljön a károkozó magatartás, a károkozó magatartás felróhatósága, a károkozás jogellenessége, továbbá az okozati összefüggés megléte is szükséges a károkozó magatartás és a kár között. Kizárólag ezen elemek megléte esetén következhet be jogi értelemben kár. (Itt emelném ki a fentiekben már kifejtett objektív felelősséget, amelynek megállapítása a felróhatóság tényétől függetlenül bekövetkezik.)

1.5. A kár elemei. Mikor állapítható meg a kár?

A kár legfontosabb eleme a károsult vagyonban bekövetkezett értékcsökkenés. Ezt követi az elmaradt vagyoni előny. Ezek az olyan esetleges jövőbeli események, amelyekkel a károsult vagyona gyarapodhatott volna, amennyiben a károkozás nem következik be. (Például, ha az úton elszabadul egy lovaskocsi, és emiatt torlódás következik be a forgalomban, és valaki a kialakult dugó miatt nem ér oda időben egy állásinterjúra, ezáltal elszalasztva egy leendő munkalehetőséget, úgy az ilyen kárért nem tehető felelőssé a lovaskocsi gazdája, elvégre nem biztos, hogy amennyiben nem történik meg, a lovaskocsis incidens, úgy ténylegesen az adott illető nyerte volna el az állást.) A példa jól szemlélteti, hogy az ilyen elmaradt vagyoni előnyök megállapítása bírói mérlegelést igényel.

Szintén az elmaradt vagyoni előnyökhöz tartozóan, mondhatni a legszemléletesebb példa a vadkárok körébe tartozik. A vad által lerágott termés egyértelműen elmaradt vagyoni előny a mezőgazdasági terület tulajdonosa számára. Azonban a bíróságnak szükséges mérlegelnie, hogy az elmaradt vagyoni előny ténylegesen a vad károkozásából származik-e. Előfordulhat olyan eset is, amikor a termőterület tulajdonosa a rovarok által⁸ okozott kárt is vad által okozott kárnak szeretné elismertetni, ebben az esetben a kárszakértő hivatott a károkozás módjának megállapítására.

---

⁸ Zoltán i. m. (4. l.) 235.

A következő kérelem az úgynevezett indokolt költségek, ezek a költségek a kár bekövetkezte folytán merülnek fel. Például az indokolt költségek körébe tartoznak a kárelhárítással, kárenyhítéssel kapcsolatos költségek.

1.6. A kár kompenzálása

A kár fogalmán belül elkülönülnek az úgynevezett vagyoni és nem vagyoni károk. A nem vagyoni kár alatt elsősorban a személyiségi jogok megsértését kell érteni. A személyiségi jogok megsértésének egy sajátos, a kártérítéstől eltérő kompenzációs formája van, az úgynevezett sérelemdíj.

A sérelemdíj szabályozására a kártérítési szabályok az irányadóak. A sérelemdíj, illetve a kártérítési megtérítési formák a gyakorlatban akár össze is fonódhatnak. Előfordulhat ugyanis, hogy egy személyiségi jogok megsértéséből vagyoni kár is keletkezhet. (Például, ha valakit megharap egy elszabadult eb, akkor sérül a testi épséghez való személyiséghez fűződő joga. A testi sérülésekből pedig gyakran következik vagyoni károsodás is, például ha a postást támadja meg az eb, akkor ez eredményezhet munkakiesést, súlyosabb esetekben munkaképesség-csökkenést is).

Kárról, és károkozásról az alábbi négy elem fennállása esetén beszélhetünk. A kárért való felelősség megállapításához szükséges, hogy az okozott kár során felmerüljön a károkozó magatartás, a károkozó magatartás felróhatósága, a károkozás jogellenessége, továbbá az okozati összefüggés megléte is szükséges a károkozó magatartás és a kár között. Kizárólag ezen elemek megléte esetén következhet be jogi értelemben kár.

Itt emelném ki a fentiekben már kifejtett objektív felelősséget, amelynek megállapítása a felróhatóság tényétől függetlenül bekövetkezik.

1.7. Az általában elvárható magatartás elve és a felróhatóság kapcsolata a károkozás során

Az általában elvárható magatartás elve a Ptk. alapelvei között szerepel. Hogy mit is tekintünk pontosan elvárható magatartásnak, arra nincs egy konkrét definíció. Általában, a társadalomban általánosan elfogadott normákról van szó. Az elvárható magatartás elvének lehetnek bizonyos számszerűsíthető mérőszámai, amelyek támpontként szolgálhatnak a fogalom értelmezése során.

Az elvárhatóságnak létezik egy úgynevezett objektív szempontokon alapuló mércéje. Ilyen objektív szempont lehet például az életkor. A társadalom mást vár el ugyanis egy a 14. és egy a 18. életévét betöltött személy magatartásától. Objektív mérce lehet még egy – példán

szemléltetve – a szakképesítés is. Például egy állatidomárra, aki hivatalosan képzett, más elvárhatósági szabályok vonatkoznak, mint egy laikus cirkuszlátogatóra.

Az elvárható magatartás úgy kapcsolódik a felelősséghez, hogy az ilyen – általában elvárható – magatartással szembemenő cselekvés vagy az adott elvárható magatartás mulasztása maga után vonja a felelősség meglétét, a felelősség szabályainak használatát.

1.8. A kár megtérítésére vonatkozó szabályok

A Polgári Törvénykönyv kimondja, hogy aki másnak kárt okoz, köteles azt megtéríteni. A károkozásnak a legáltalánosabb jogkövetkezménye, a kártérítés. A kárfelelősség további sajátos intézménye - az általános kártérítés mellett - a kártalanítás, illetve a már fent említett sérelemdíj. A sérelemdíj elsősorban személyiségi jogok megsértésének ellentételezéseként szolgál.

Fontos elhatárolni két fogalmat: a kártérítés és a kártalanítást, amelyek gyakran szinonimaként jelennek meg, azonban mind a nyelvtani értelmezés, mind jogi szempontból teljesen eltérő jelentést hordoznak. A kártérítésnek alapeleme, hogy a magatartás, amellyel a kárt okozták, jogellenesnek minősüljön. Funkcióját tekintve pedig utólagos jellegű, vagyis a már bekövetkezett károkat orvosolja. Ezzel szemben a kártalanítás általános jellemzője, hogy valamilyen hátránytól óv meg. A kártalanítás nem jár automatikusan, arra csak jogszabályban lefektetett esetkörökben van lehetőség. Ilyen esetkör például a kisajátítás.

A károsult teljes kárát kötelessége a károkozónak megtérítenie. (Ez a kártérítés általános elve, az úgynevezett teljes kártérítés.) Elsődleges szempont az eredeti állapot helyreállítása, vagyis olyan helyzetet kell teremteni, mintha a károkozás be sem következett volna. Fontos szempontot képez még az úgynevezett káron szerzés tilalma is. Ez az elv kimondja, hogy a kártérítés jogcímén senki nem juthat jogtalan előnyhöz a károkozás révén. A káron szerzés tilalma tehát nem teszi lehetővé a károsult jogalap nélküli gazdagodását, illetve a károkozót is védi az indokolatlan plusz terhektől.

A káron szerzés tilalma szoros összefüggésben van a joggal való visszaéléssel, ugyanis a kártérítés a kár által bekövetkezett sérelmeket kompenzálja. Igazságtalan lenne, ha a károkozás következtében vagyoni előnyhöz jutna a károsult. A vadkárok kapcsán napjainkra azonban gyakran előfordul, hogy több mezőgazdaságban igyekeznek a nem a vad által okozott károkat⁹ is megtéríteni az illetékes vadgazdálkodó szervezettel. Például, hogy a növény betegségből vagy egyéb károsodásból eredő károkat is a vadgazdasággal akarják megfizettetni,

---

⁹ Klátyik i. m. (5. l.) 23.

jogalapul szolgálhat a káron szerzés tilalmának. Az ilyen esetek kapcsán az is gyakori, hogy a károkat felmérő szakértő bizonyos részösszegeket kap a későbbi kártérítésből, annak érdekében, hogy minél magasabb kárösszeget állapítson meg.

1.9. Mentesülési lehetőségek

A Polgári Törvénykönyv fent említett felelősségtani alapelve (aki másnak kárt okoz, köteles, azt megtéríteni) rendkívül igazságtalan lenne a károkozóval szemben, ha akár egy, a károkozón kívül álló cselekmény bekövetkeztéért vagy károsulti közrehatás tekintetében is a károkozónak kellene viselnie a teljes felelősséget. A Ptk. az ilyen esetek kiküszöbölése érdekében biztosítja – a károkozóvédelme érdekében – a kimentés lehetőségét.

A kártérítési felelősség kapcsán tehát lehetőség van a felelősség alóli mentesülésre, ez elsősorban a méltányossági polgári jogi alapelvekből következik. A kimentésre, akkor van lehetőség, ha a felelősségi alakzat általános szabálya szerint a károkozó bizonyítja magatartása felróhatóságának a hiányát. Jelen kimentés alapja a társadalmilag elfogadott, általában elvárható magatartás tanúsítása. Az általában elvárhatóság egy elég bonyolult polgári jogi fogalom, így az, hogy mi lenne az általában elvárható magatartás, számos, az eset összes körülményeire kiterjedő vizsgálattal lehet megállapítani.

2. ÁLLATOK ÁLTAL OKOZOTT KÁRÉRT VALÓ FELELŐSSÉG

2.1. A „nem veszélyes” állat által okozott kár

A jogi szabályozás megkülönbözteti a kedvtelésből tartott háziállatokat, a haszonállatokat, a vadállatokat, és a vadon élő állatokat. A magánjogi kárfelelősség szempontjából azonban csak két típusról, a veszélyes, illetve a nem veszélyes állatokról beszélhetünk.

Általánosságban elmondható, hogy a Ptk. egy speciális felelősségi alakzatként tekint az állatok által elkövetett károkozásra. Az állat által okozott károk lényegében egy adott állat magatartásával összefüggő, az állat magatartásából eredeztethető károk.

Az állatok általi károkozás egyik legfontosabb csoportosítási szempontja az, hogy milyen típusú, fajtájú állat okoz kárt. Itt arra kell gondolni, hogy a kárt okozó állat veszélyes vagy sem, illetve vadászható vagy sem. Ezen két kérdésnek rendkívül lényeges szerepe van az állatok által okozott károkért való felelősségvállalásnak. Tulajdonképpen az állat veszélyesség szerinti besorolása alapozza meg a kárért való felelősségi alakzatokat.

A polgári jogilag releváns veszélyes, nem veszélyes, illetve vadászható állat kategória mellett a hétköznapiakban ismeretesek még a bevezetőben ismertetett egyéb kategóriák is. Például az úgynevezett haszonállat vagy a kedvtelésből tartott állatok. (A kedvtelésből tartott állatok közé sorolhatjuk a régi polgári jogi kódex szerinti úgynevezett luxusállatokat is)¹⁰. A luxusállatok egyik jellemzője az volt, hogy közcélú bemutatás (például kisállat szépségversenyek stb.) céljából tartották őket.¹¹ Ebbe a kategóriába tartoztak például a nagy értékű perzsamacskák, vagy a kínai társadalomban státusszimbólumnak számító tibeti masztik. A fent említett kategóriák mellett egy speciális esetkörrel jelentnek, az úgynevezett segítő állatok. Itt elsősorban kutyákra, például vakvezető kutyára kell gondolni. Szintén egy külön csoportot képeznek azok a rendészetben, és egy egyéb fegyveres testületeknél alkalmazott ebek, melyek például a kábítószer kiszagolására, vagy emberek felkutatására használnak.

Az imént felsorolt csoportokat elsősorban az 1998. évi XXVIII. az állatok védelméről és kíméletéről szóló törvény (a továbbiakban: Állatvédelmi tv.) taglalja részletesebben.

2.2. Az állattartói minőség kérdése

Az állatok által okozott károk szempontjából az elsődlegesen tisztázandó kérdés az, hogy az állat által okozott károk esetén ki viseli a felelősséget. Az állatok által okozott károk kárfelelősségi alakzata esetében főszabály szerint az állat által okozott kárért az állattartó felel.

A Ptk. 6:562. § (1) bekezdése rendezi annak kérdését, hogy egy állat által okozott kárért ki (az állattartó) tartozik felelősséggel. A Ptk. nem határoz meg az általános deliktuális felelősséghez képest szigorúbb felelősséget az állatok által okozott károkért, hanem az általános, felróhatóságon alapuló kárfelelősségre utal.

Az állatok által okozott károk tényállása tulajdonképpen annyiban speciális, hogy konkrétan meg van nevezve, hogy egy állat által okozott kárért kit lehet felelőssé tenni.

A római jogban még élt az az elképzelés, hogy egy állat maga felel az általa okozott károkért, ezért a károkozó állatokat megölték. A jogfejlődés hatására ez az álláspont sokat finomodott, míg végül önálló tényállásként megfogalmazásra került, hogy az állat tartójára kell telepíteni az állat által másnak okozott károk viselését.

Fontos kiemelni, hogy a jogalkotó nem az állat tulajdonosát, hanem az állat tartóját teszi felelőssé. A Ptk. ugyanakkor nem határozza meg, hogy ki minősül állattartónak, mi annak főbb jellemzője.

---

¹⁰ Barzó–Papp i. m. (7. lj.) 362.

¹¹ Juhász Ágnes: *Az állat által okozott károk és azok megítélése a hatályos magyar polgári jogban*. Publicationes Universitatis Miskolcensis Sectio Juridica et Politica, Tomus XXX/2., 2012. 482.

Az az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvény azonban megadja a pontos állattartói definíciót.¹² A törvény értelmében állattartónak minősül az állat tulajdonosa, illetve azon személyek, akik akár ideiglenesen is, de gondozzák, felügyelik az adott állatot vagy állatállományt.¹³

Azt a személyt tekinthetjük tehát állattartónak, akire a károkozás időpontjában az állat rá van bízva, akinek kötelezettsége az állat felügyelete és őrzése, az arról való gondoskodás abból a szempontból, hogy az állat megfelelő módon viselkedjen, ne kerüljön olyan helyzetbe, hogy kárt okozzon.

Az állat tartója természetesen egybeeshet az állat tulajdonosának személyével, de az állat tartójának személyi köre jóval szélesebb az állat tulajdonosának tekinthető személyi körnél. Például állat tartójának minősülhetnek az alábbiak:

- menhelyen lévő állatok esetében, a menhely üzemeltetője,
- ún. állatpanziók üzemeltetői, ahol háziállatokat lehet ideiglenesen elhelyezni,
- nagyobb állatokat, lovakat szoktak bértartásban nevelni, amikor a tulajdonos fizet azért, hogy a lovát egy megfelelő, lovakhoz értő személy tartsa és gondozza, a ló itt van állandóan, az állat tartójának a bértartó minősül,
- az állatnevelésre lehet vállalkozási szerződést kötni, ez a mezőgazdasági vállalkozási szerződés, amikor valaki arra vállalkozik, többnyire haszonállatokról van szó, hogy megrendelésre meghatározott számú állatot (liba, kacsa, csirke, stb.) nevel fel, meghatározott ideig, illetve meghatározott súlyban adja át teljesítésként a megrendelőnek. A tulajdonos a megrendelő, az állat tartója pedig a vállalkozó.
- előfordul olyan helyzet is, hogy valaki, aki elutazik, vagy más okból nem tud átmenetileg a háziállatáról gondoskodni (többnyire kutyák, macskák), odaadja azt megőrzésre szomszédnak, barátának, más családtagnak, aki szintén az állat tartójának fog minősülni erre az időszakra,
- az irányadó bírói gyakorlat szerint, az állat tartójának minősül pl. a pásztor, állatszállítmány kísérője.¹⁴

Kérdéses lehet, hogy például a kutyasétáltatók (a harmadik személyek által pénzért vállalt kutyasétáltatást végző személyek) állattartónak minősülnek-e, ha sétáltatás közben az állat harmadik személynek kárt okoz? Lehet-e arra hivatkozni, hogy ez annyira időleges, rövid

---

¹² 1998. évi XXVIII. törvény az állatok védelméről és kíméletéről

¹³ Fézer Tamás: *A kártérítési jog magyarázata*. Budapest, CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., 2010. 258.

¹⁴ BDT2010. 2176

ideig tartó átmeneti státusz, hogy ez nem teremti meg a kárfelelősség jogalapját, nincs állattartói minőség? Nem lehet, hogy inkább a tulajdonosnak, illetve a kutyát a kutyasétáltató személyre bízónak kellene az ilyen károkért felelnie? Álláspontunk szerint, az állattartói minőség nem szabad, hogy az állat őrzésének, birtokban tartásának időtartamától függjön, még akkor sem, ha e kifejezés időben kiterjedtebb, tartós őrzést sugalmaz, hanem annak függvényében kell valakit állattartónak és ezzel az állat által okozott kárért való felelős személynek tekinteni, akire az állat ténylegesen rá van bízva, és akinek fizikai hatalma van az állat fölött, ténylegesen befolyásolni képes az állat szabadságát és cselekedetét.

Azonban nem tekintjük az állat tartójának például azt a személyt, akire az állat tartója néhány percre rábízta az állatot. (Például nem állattartó az az ismerős, akire kutyasétáltatás közben rábízák a kutyust, amíg a ténylegesen kutyát sétáltató személy jegyet vesz a jegypénztárnál.)

Az állattartói minőséggel foglalkozott a bíróság is egy jogeset kapcsán¹⁵, közelebbről azzal, hogy hol húzódik e minőség határa:

Az alperes egy üdülőt üzemeltetett, ahonnan két ló elszabadult, melyek közül az egyik egy főúton egy szlovák állampolgár (a későbbi felperes) gépkocsijával ütközött. Az ütközés hatására a gépjármű az úttestről lesodródva az árokba borult.

A felperes a balesetben az eszméletét elvesztette, koponyatörést és agykárosodást, valamint fogtöréseket és fogsérüléseket szenvedett. Jobb oldala és hangszálai az agysérülés következtében átmenetileg megbénultak. A hangszálai védelme érdekében gégemetszést hajtottak végre, a műtéti seb azonban gyulladtá vált, ami újabb gégeműtétet tett szükségessé. Az időleges bénulás folytán a felperes izomzata meggyengült, a hosszabb eszméletlenség következtében a mozgáskoordinációért felelős agyterületek károsodtak. Beszéde jelenleg is nehezen érthető. Jobb vállának és jobb felső végtagjának izomzata megkisebbedett. A munkaképessége 10%-ban csökkent. A szobafestő, mázoló foglalkozású felperes korábban ipari alpinista tevékenységet folytatott, melyre már nem képes. Emellett a felperes eredményes karate versenyző volt, azonban sporttevékenységét is abba kellett hagynia. A baleseti eredetű egészségkárosodása pszichés sérüléseket is eredményezett nála, érzelmi terhelhetősége, frusztrációtűrése csökkent, szorongásos és depresszív tünetei lettek.

A felperes keresetében 5.500.000 forint nem vagyoni kártérítésnek és kamatainak a megfizetésére kérte az alperest mint állattartót kötelezni. Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását indítványozta. Azzal védekezett, hogy álláspontja szerint a balesetért nem ő a

---

¹⁵ BDT2010. 2176

felelős, hanem megbízottja, akire az állatokat bízta, és akinek kiválasztásában, utasításokkal ellátásában, felügyeletében mulasztás nem terheli, ezért a megbízottja általa okozott kárért nem felel.

Az elsőfokú bíróság az alperest a keresetnek megfelelően marasztalta. Az ítélet indokolása szerint a baleset idején a lovakra felügyelő személy az alperes megbízottja volt, a megbízott által ilyen minőségben okozott kárért a károsult harmadik személlyel szemben a megbízó a megbízottal egyetemlegesen felelős. A megbízó mentesülését eredményezheti, ha bizonyítja, hogy a megbízott megválasztásában, utasításokkal való ellátásában, felügyeletében mulasztás nem terheli. Az alperes kimentést megalapozó körülményeket nem bizonyított; éppen ellenkezőleg, nagyfokú gondatlanságára utal az, hogy a megbízottjának nem csak a személyes adatait, de még a vezetéknevét sem ismerte, bár a lovak felügyeletét már korábban is több alkalommal rábízta.

A fellebbezést követően az Ítéletábró helybenhagyta az első fokú ítéletet, de annak jogi okfejtésén módosított.

*„A Ptk. állattartó felelősségét megállapító külön kártérítési felelősségi alakzata nem tartalmaz rendelkezést arra nézve, hogy az állattartó felelőssége milyen feltételek bekövetkezésével szűnik meg, ha az állat felügyeletét nem személyesen látja el, hanem azt harmadik személyre bízta. Az ítéletábró álláspontja szerint az állat feletti felügyelet és ezzel járó kártérítési felelősség átruházásának az állat feletti hatalom minden vonatkozásban történt általános átengedése tekinthető, amikor az állat felügyeletét ténylegesen ellátó személy a felügyeletet önállóan, az állattartó minden befolyásától mentesen gyakorolja.”*¹³ Az ilyen személyek az állat felügyeletének elmulasztásával vagy nem megfelelő ellátásával okozati összefüggésben keletkező károkért felelnek.

Az eset összes körülményeinek mérlegelésétől függ, hogy az állattartó és a felügyeletet az állattartótól átvevő személy közös felelőssége és egyetemleges kártérítési kötelezettsége megállapítható-e.

Ha az állatot az állattartó telepén helyezték el, az állattartó felügyelete akkor sem tekinthető megszűntnek, ha a felügyeletet nem személyesen látja el.

A fent ismertetett jogesetből az következik, hogy ha a kárt az állat az állattartó telepen vagy onnan elszabadulva okozza, akkor is az állattartói felelősség általános szabálya az irányadó. Ha az állattartó telepén a felügyeletet alkalmi megbízott látja el, annak magatartását úgy kell értékelni, mintha a felügyeletet maga az állattartó látná el. Ezért az állattartó helyett a megbízottért fennálló felelősségnek a szabályai alkalmazására nem kerülhetett sor.

Felmerülhet a kérdés, hogy ha az állat tartója kiskorú, akkor ki felel az állat által okozott kárért? Álláspontunk szerint, ekkor felmerül egy másik deliktuális tényállás, a felelősség a vétőképtelen által okozott károkért.

2.3. A harmadik személynek okozott károk

Az állat tartója akkor tartozik felelősséggel, ha az állat másnak, azaz harmadik személynek okozza a kárt. E más, harmadik személy bárki lehet, emellett a károkozási helyzet is többféle. Például:

- Kutyasétáltatás közben járókelőknek okozott kár.

Egy dobermann típusú kutya szájkosarával súlyos sérülést okozott egy 7 éves kislánynak. Az eset a német Halle városában történt. A kislány az édesapjával biciklizett, amikor egy kutya váratlanul a kislányra támadt. A kislány elesett a biciklivel, majd ezt követően egy másik dobermann is rá támadt. A kutyák gazdájának első hívására a két kutya nem reagált, csak a második felszólítására hagyták abba a támadást. A kutyák szájkosara olyan súlyos sérüléseket okozott a kislánynak, hogy kórházi ápolásra szorult.

- A tartás helyéről kiszabaduló állat által harmadik személyeknek okozott kár.

Tápszentmiklóson történt az az eset, amikor egy kutya, szájában a szomszéd kacsájával randalírozott az utcán. Egy élelmes falubeli lefényképezte a kutyát, majd azt közzétette. A kép alapján felismerhető kutya tulajdonosa jelentkezett, elismerte a kár okozását és megtérítette a kutya által elpusztított szárnyas értékét.¹⁶

A közzétett fotó (Forrás: SUDÁR Ágnes (2018): A kutya elintézte a falu kacsáit, de a gazdáját is <https://www.kisalfold.hu/gyor-es-kornyeke/a-kutya-elintezte-a-falu-kacsait-de-a-gazdajat-is-5241364/>)

¹⁶ Sudár Ágnes: A kutya elintézte a falu kacsáit, de a gazdáját is. 2018 (Elérhető: <https://www.kisalfold.hu/gyor-es-kornyeke/a-kutya-elintezte-a-falu-kacsait-de-a-gazdajat-is-5241364> utolsó letöltés ideje: 2020. 10. 18.)

A Tápszentmiklóson történtek mellett, egy további, kiszabaduló állat által okozott kárral összefüggő jogesetet ismertetnék. Néhai H. S. és az alperes közös tulajdonában állt a több épületrészből álló mezőgazdasági ingatlan, ahol az alperes az általa használt ingatlanrészt 2010 márciusában két méter magas drótkerítéssel körbekerítette. Az I. r. felperes a néhai házastársa, a II. r. felperes a gyermeke, a III. r. és IV. r. felperesek az unokái. Az alperes az ingatlanon nyolc kutyát tartott, ebből öt fajtisza komondor, három kutya pedig labrador és kuvasz keverék volt; a kutyák a tanyán szabadon voltak. A kerítés létesítésére azért került sor, mert a szomszédok, a közutak használói félték a szabadon közlekedő kutyáktól; veszélyeztetés kutyával szabálysértés miatt figyelmeztetést is kapott az alperes. Az alperes ingatlanrészére egy gyalogos közlekedésre alkalmas kiskapun és két nagyméretű két nyíló szárnyal ellátott kapun lehetett bejutni (a nagykapu a tanya első bejárata, a nyugatra néző hátsó bejárat a kiskapu). Az alperes nem életvitelszerűen élt a tanyán, napi rendszerességgel jelent meg, ott tartózkodása idején a kapukon lévő lakatokat levette, a kapukat a rajtuk lévő forgóretesszel zárta. Néhai H. S. semélt életvitelszerűen az ingatlanán, oda ő is napi rendszerességgel látogatott ki saját utánfutóval ellátott gépkocsijával. Az alperes kutyáitól tartott, ezért láncos botot tartott magánál. 2010. november 18. napján az alperes munkavégzés céljából tartózkodott a tanyáján, délelőtt 11 óra körüli időben traktorral az ingatlan nyugati oldala felőli dróthálós nagykapun kihajtva a közeli szántóföldjére indult, amikor a tanya bekötő útjánál találkozott a személygépkocsival közlekedő néhai H. S.-vel. A néhai sértett a saját tanyarésze elé hajtott a gépkocsijával, majd az alperes tanyarésztől kb. 45 méterre állt meg a gépkocsijával. Gyalogosan visszafelé haladt azúton, megközelítette az alperes által le nem lakatolt kétszárnyú kaput, amellyel szemben húzódott a néhai használatában álló lucernaföld. Az alperes kutyái az ingatlanról valamilyen módon kiszabadultak és megtámadták a néhait; a kutyatámadás pontos okát utólag már nem lehet megállapítani. A kutyák behúzták a néhait az alperes tanyaudvarára, leszaggatták róla ruházatát, harapásaikkal rajta több mély sebet ejtettek. Az alperes körülbelül 15 perc távollét után érkezett vissza a tanyára, ahol az udvaron, a vizes, sáros mélyedésben mozdulatlanul, félig ülő helyzetben találta a megsebesített néhai H. S.-t, akit a kutyák körbe ültek. A néhai csak annyit mondott az alperesnek; „behúzták a kutyák a kerítésen belülré”. Az alperesazonnal orvosi segítséget kért, mentőt hívott. A beteget mentőhelikopter szállította el; az ellátást folytató mentőorvos a beteget sokkos, kihűlt állapotban vette át, test szerte harapott sebészek borították, a fején egy koponyacsontig hatoló szövethiány, súlyos nyaki sérülése, mindkét felkaron roncsolt, mély izmokat érintő sebek voltak. Kórházba szállítást követően a beteg sebeit hosszú időn keresztül tisztították, sebei mégis elfertőződtek, november 21-én vérmérgezésben halt meg.

A felperesek a keresetükben a hozzátartozójuk az alperes kutyái megtámadásával kapcsolatban keletkezett vagyoni és nem vagyoni káraik megfizetésére kérték az alperes kötelezését.

Az alperes a kereset elutasítását kérte, vitatta a jogalapot és úgy nyilatkozott, hogy néhai H. S. halála miatt nem érzi magát felelősnek.

A Kúria szerint, a felpereseket terhelte annak a bizonyítása, hogy az alperes jogellenes magatartása miatt keletkeztek a káraik. Az adott esetben azt kellett bizonyítaniuk, hogy néhai hozzátartozójuk halála folytán károsodtak, amit az alperes okozott azzal, hogy az állatait úgy tartotta gondatlanul, hogy azok halálra marták a néhait. A felperesek bizonyították a kárukat, a jogerős közbenső ítélet ezért helyesen állapította meg az alperes kártérítő felelősségét; azzal azonban, hogy az alperes felelőssége azon alapul, hogy a tartott kutyái a támadásukkal okozták a néhai halálát.

Az alperes csak akkor mentesülhetett volna a felelősség alól, ha bizonyítja a felróhatósága hiányát, mégpedig azzal, hogy gondosan járt el a kutyák tartása során. Az alperes kimentése a felelősség alól sikertelen volt; ez az állítás takar egy sikertelen ellenbizonyítást is.¹⁷

- Egy további kategória az elszökött állat által szomszédnak okozott kár.

Ezek az esetek például amikor, a szomszéd macskája felmászott a károsult gépkocsijának motorháztetőjére, majd a meleg miatt a macska összekarcolta az autó fényezését, vagy amikor az elszabadult kecske lelegette a szomszéd zöldséges kertjét. Gyakorik az olyan esetek, amikor a szomszéd kutyája megöli a másik macskáját, vagy amikor a szomszéd macskája öli meg a károsultnál frissen kikelt gyöngytyúkokat.

- Gyakran előfordulnak az állat tartásának helyszínén tartózkodó személynek (például barátoknak, szomszédoknak, postásnak, pizza futárnak stb.) okozott károk.

- Szintén az állattartó felelőssége állapítható meg, abban az esetben, ha a más felügyeletére bízott beteg állat fertőz meg más állatokat vagy esetleg embert, mert az állattartó a védőoltás beadását vagy az állat gyógykezelését elmulasztotta.

- Különleges esete az állattartó felelősségének a lovaglás közben elszenvedett kár. Itt arról az esetről van szó, amikor az állattartó nem pénzért (ekkor a szerződésszegéssel okozott kárfelelősség merülhet fel), hanem szívből engedi, hogy barátja, ismerőse, családtagja felüljön az általa tartott lóra, azon lovagoljon, amelynek során őt lovasbaleset éri. Alapesetben ilyenkor a károsult maga viseli a kárát, hiszen a lovaglás veszélyes sport és a károsult, amikor felül a lóra, beleegyezik, abba, hogy őt a lovaglás miatt kár érheti. A

---

¹⁷ Kúria Pfv. 20.258/2016/4.

károsult beleegyezése kizárja a jogellenességet, illetve a lótartó felelősségét.

Kutatásom során szembesültem egy érdekes angol ügyel. Egy családban az édesanya vásárol egy lovat, amelyről a tartása során kiderül, hogy nem higgadt, nem teljes mértékben megbízható állat. A család a vidéki farmján tartózkodik, amikor megérkezik tizenéves fiúk, gimnazista barátnőjével. A fiatal lány tud lovagolni, de még tapasztalatlan lovas, és megkérdezi, hogy felülhetne-e a család által vásárolt lóra. A fiúédesanyja megfontolás nélkül engedi a fiatal lányt, hogy kilovagoljon a lóval, amely a terepen megbokrosodik, száguldani kezd, majd hirtelen megáll, a lány pedig lezuhan a lóról. A lány olyan súlyos gerincsérülést szenved, hogy egész életére lebénul. A lány pert indít a család, illetve a barátja édesanyja ellen, és jelentős összegű kártérítést kér a barátja édesanyjától mint lótartótól. A több bírósági fórumot megjárt ügy végén a nagy összegű kártérítést megítélik a gimnazista lánynak, mert a bíróság szerint a lótartó anyuka nem az általában elvárható módon járt el. A lótartó anyuka tudta, hogy a ló nem megbízható, nem kérdezett rá, hogy a lány mennyire tapasztalt lovas, miközben tudta, hogy a ló bármilyen bizonytalanságot megérezve, szinte rögtön megvadul és átveszi az irányítást, kezelhetetlenné válik.

- A dolgozatban ismertetett utolsó esetkör az állatok vontatta járművel okozott károk.

A felperes személygépkocsija 1979. október 2-án a reggeli órákban a főútvonal melletti útpadkán parkolt. Vele szemben közeledett az alperes kétlovas fogatával. Az alperes egy, a menetirány szerint jobboldalon álló autóbust kikerült, amikor lovai megijedtek, megugrottak, áttértek a menetirány szerinti baloldalra és a felperes parkoló gépkocsiját megrongálták. A per során a Legfelsőbb Bíróság hangsúlyozta, hogy az állattartó felelősségének szabályait kell alkalmazni, vagyis az általános deliktuális alakzatot. A Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint tehát az állat tartója csak akkor felel, ha felróhatóan járt el.¹⁸

2.4. A felelősség alóli mentesülés

A felelősség alóli mentesülés értelemszerűen az általános deliktuális kárfelelősségi szabályok szerint alakul, mentesül tehát az állat tartója, ha bizonyítja, hogy az állat tartásával, őrzésével kapcsolatban felróhatóság nem terheli, azaz úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

A felelősség alóli mentesülést egy miskolci jogesettel szemléltetném.

---

¹⁸ BH1982. 46.

A miskolci majorságban egy kutya harapott meg egy alpakát, illetve a kutya kecskéket is ölt. A kutya idős gazdája azzal védekezett, hogy kutyája rendszeresen eltépi láncának karabinerét, ki is szökik a porta kerítésén keresztül majd pedig visszatér.¹⁹

Kérdésként felmerül, hogy jelen jogesetben kimentheti-e a kutya gazdája magát ezzel az indoklással a kártérítési felelősség alól? Elvárható magatartást tanúsít-e a kutya gazdája, amikor tudja, hogy a kutyája el tudja szakítani a láncot, át tudja ugorni a kerítést, és azt is tudja, hogy a kutya rendszeresen elszökik, de mégsem tesz semmit ellene semmit? Természetesen nem, jogilag megfogalmazva, a kutya gazdája nem úgy járt el, ahogyan az általában elvárható.

Egy másik jogesetben egy lovarda üzemeltetője kiengedte legelni egy villanypásztorral biztosított legelőre a lovakat, de nem jól zárta le a villanypásztor, így a lovak kiszabadultak. Néhány ló átkóborolt a szomszéd földre, és ott kárt okozott legeléssel és a termény letaposásával. Amikor az állatokat a szomszéd megpróbálta befogni, azok megijedtek, és további károkat okoztak.

Véleményünk szerint a lovak tartója a legeltetést és a lovak elzárását nem az elvárható gondossággal végezte, azaz felróható volt magatartása, így azt kimenteni nem tudja.²⁰

Egy további közzétett jogesetben az első és másodfokú bíróság is elutasította felperes keresetét. Az eset 1995. május 10-én történt, a kk. felperes, illetve az alperes ugyancsak kk. gyermeke az alperes ingatlanának bekerítetlen udvarában felügyelet nélkül játszott, amikor a láncon tartott kutya a felperest megtámadta. A kutya támadása miatt a felperes az arcán, különböző helyeken harapásos sérüléseket szenvedett. *Az ítélet szerint az alperes az állattartás során úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.* A bekerítetlen ingatlanán ugyanis a kutya úgy volt láncon tartva, hogy a járdán haladókat nem érhetette el. Figyelemmel arra, hogy az alperes az állattartásra vonatkozó szabályokat nem szegte meg, magatartása az adott helyzetben általában elvárható magatartás volt, felelősségét kimentette.

A Kúria ugyanakkor ezzel nem értett egyet. Álláspontja szerint, az állattartó az állat által okozott kárért az általános szabályok szerint felelősségét csak annak bizonyításával mentheti ki, hogy az állattartás terén úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható volt. *Az állattartás adott módja alkalmas volt-e annak kizárására, hogy az állat másnak kárt okozzon?* A perben rendelkezésre álló adatokból egyértelműen megállapítható, hogy az alperes a nagytestű kutyáját a bekerítetlen ingatlanán láncra kötve tartotta. A kutya szájára szájkosarat

---

¹⁹ Borsodihír (2020. 01. 09.) <https://borsodihir.hu/bun/2020/01/feljelentettek-egy-ferfit-a-veres-miskolci-kutyatamadas-miatt> (Utolsó letöltés 2020. 10. 25.)

²⁰ <https://www.magro.hu/agrarhirek/mihez-van-joga-ha-idegen-lovak-garazdalkodnak-a-foldjen-allattartas-szabalyai/> (2018. 12. 08.) (Utolsó letöltés 2020. 10. 25.)

nem helyezett el. Ezzel az ingatlanára érkező személyeket (attól függő mértékben, hogy a látogatók mennyire voltak képesek felmérni a kutya mozgási szabadságát) veszélynek tette ki.

Az udvaron felügyelet nélkül tartózkodó gyermekek esetében a veszélyeztetettség fokozottan érvényesült. Ebből pedig következik, hogy „*az alperes az állattartás terén nem úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható volt. Bekerítetlen udvaron tartott kutya ingatlanra akadály nélkül betérő vétkes személyeket is meg kell óvni a károsodástól. Az alperes ezt elmulasztotta, ezért a felelőssége az állat által okozott kárért fennáll.*”²¹

Egy további jogesetben a felperes 2009-ben Győr külterületén lévő ingatlanán kukorica vetőmag termesztésével foglalkozott, az ingatlant az állattartással foglalkozó alperes ingatlanától út választotta el. Az alperes 2009-ben 12 szarvasmarhát tartott szabadtartású legeltetésben, a 14 hektáros területből 14 hektáros részen állandó jellegű villanypásztor helyezett el, mobil villanypásztor pedig akkor alkalmazott, amikor e területen kívül legeltetett. 2009-ben többször elszakadt a villanypásztor vezetéke. Egy alkalommal a felperes ingatlan területén a kukorica helyett friss szarvasmarha trágyát, hulladékot és állatok fekvőhelyeit, illetve nagytestű állatok által letaposott kukoricát talált.

A felperes keresetében 3.913.030 forint és ennek 2009. október 1. napjától járó késedelmi kamata megfizetésére kérte az alperes kötelezését, mert a kárát az alperes ingatlanáról elkóborolt szarvasmarhák okozták.

Az alperes a kereset elutasítását kérte, arra hivatkozott, hogy a szarvasmarhatartás villanypásztorral védett területen történt, az állatokat mindennap ellenőrizte, miként a villanypásztor is. Elismerte, előfordult, hogy a villanypásztor elszakadt és az állatai kimentek az ingatlanról, de azokat soha nem a felperes által művelt kukoricás területen találta. A környéken más is folytat szarvasmarhatartást, ezért nem bizonyítható, hogy az ő állatai okozták a kárt.

Az elsőfokú bíróság ítéletével elutasította a keresetet. Megállapította, hogy a lefolytatott bizonyítás adatai alapján nem lehet megállapítani, hogy a taposási kárt kizárólag az alperes állatai okozták, ezt akár távolabbról elkóborolt állatok is okozhatták.

A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság viszont az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatta és kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 2.964.878 forintot és ennek 2009. október 1. napjától járó késedelmi kamatát. Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítékok téves mérlegelésével állapította meg, hogy a felperes kárát nem az alperes állatai okozták. A felperes által felkért igazságügyi szakértő helyszíni szemle során

---

²¹ BH1998. 381.

még a kukorica betakarítása előtt megállapította, hogy a szarvasmarhák által letaposott csapások az alperes által használt legelő felől vezetnek a felperes ingatlana felé, más irányból ilyen csapásokat nem látott. A kukorica kapálását végző személyek láttak a felperes ingatlanán teheneket, s azok később az alperes ingatlanára mentek vissza. Az alperes maga is elismerte, hogy többször előfordult, hogy a szarvasmarhák az általa elhelyezett villanypásztoron kívül voltak.

A jogerős ítélet ellen az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet. A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

Az alperes a felülvizsgálati kérelmében anyagi és eljárási jogszabályok megsértését állította és lényegében a jogerős ítéletben a bizonyítékok értékelése alapján megállapított tényállást vitatta, annak megalapozatlanságára hivatkozott. Az adott esetben a bíróság az alperes kártérítési felelősségének elbírálásához szükséges körben a bizonyítást lefolytatta és a rendelkezésre álló bizonyítékokat jogszerűen értékelve helyesen állapította meg a tényállást. a felperest terhelte annak a bizonyítása, hogy az alperes jogellenes magatartása miatt keletkezett a kára. Az adott esetben azt kellett bizonyítania, hogy az alperes rosszul őrzött állatai, miután kiszabadultak az alperes által rosszul őrzött területéről, a felperes kukoricásábatévedve, a felperes növényeiben kárt okoztak. A felperes bizonyította, hogy a taposási kárát az alperes jogellenes magatartása okozta; az állatait nem biztonságos körülmények között tartotta, azok azt kihasználva elhagyták az alperes területét és a felperes kukorica ültetvényében kárt okoztak. *„Az alperes csak akkor mentesülhetett volna a felelősség alól, ha bizonyítja a felróhatósága hiányát, mégpedig azzal, hogy az állattartótól általában elvárható, gondos magatartást tanúsította. Az alperes kártérítő felelőssége a mentesülése hiánya miatt áll fenn. Az adott esetben az alperes gondos magatartása az lett volna,“*²² hogy olyan körülmények között tartja az állatokat, amelyek mellett azok felügyelet nélkül nem kerülhetnek ki az ingatlanról. Az alperes állatai ki tudtak szökni a rosszul elkerített ingatlanról, s éppen ez tette lehetővé a károkozásukat, ezért az állattartó alperes felelőssége megállapítható. Az alperes maga is elismerte, hogy az állatok őrzésére és körbekerítésére szolgáló villanypásztor többször elszakadt, és ez lehetővé tette, hogy az állatok kimenjenek az ingatlanáról. Az pedig tényként állapítható meg, hogy a felperes ingatlanán nagytestű állatok által okozott károkat rögzített a szakértő, a vadállatok által okozott kárt pedig azért lehetett kizárni, mert ilyen nagytestű vadállatok az adott területen nem élnek.²³

---

²² Legfelsőbb Bíróság Pfv. 21.497/2011/5.

²³ Legfelsőbb Bíróság Pfv. 21.497/2011/5.

A kárigény érvényesíthetőségének ideje az általános elévülési időhöz igazodik, azaz öt éven belül érvényesíthető.

2.5. Veszélyes állat által okozott kárért való felelősség

A Ptk. 6:562. § (2) bekezdése alapján a veszélyes állatok által okozott károkért az állat tartója egy fokozottabb felelősséggel tartozik.

A veszélyes állat tartója akkor tartozik felelősséggel, ha az állat másnak, harmadik személynek okoz kárt. A Ptk. ezen kárfelelősségi fordulatnál már nem csak a kártelepítésről rendelkezik, hanem az általános deliktuális felelősségi alakzathoz képest, speciális felelősséget is megállapít. (Habár nem alkot új felelősségi szabályt a Ptk., de kimondja, hogy a veszélyes állat tartója az ilyen állat által okozott károkért a veszélyes üzemi felelősség szabályai szerint tartozik felelősséggel.) A veszélyes állatok általi károkozásért való kárfelelősség objektívizált, fokozott felelősség, mivelcsak szűk körben van lehetőség kimentésre. A kimentéshez azt kell bizonyítani, hogy a kárt üzemkörön kívüli elháríthatatlan ok, azaz a veszélyes állat tartásán kívül eső elháríthatatlan okozta. A kárigény érvényesíthetőségének ideje itt lerövidül az általános szabályokhoz képest, mindössze „csak hároméves” elévülési határidő áll rendelkezésre.

A veszélyes állat fogalmát a Ptk. nem határozza meg, azonban más jogszabály foglalkozik ezzel a kérdéskörrel.

Az Állatvédelmi törvény 20. § (1) bekezdése szerint, a veszélyes állatfajok körét a törvény végrehajtására kiadott rendelet állapítja meg. Veszélyes állatnak a veszélyes állatfajok egyedei minősülnek. A 20. § (2) bekezdés szerint, a veszélyes állatokat veszélyességük alapján az alábbi kategóriákba kell sorolni:

- különösen veszélyes állatfajok,
- közepesen veszélyes állatfajok,
- elővigyázatosságot igénylő állatfajok.

Szükséges kiemelni, hogy a veszélyes ebek nem tartoznak e szakasz hatálya alá, ugyanis az ebekre külön rendelkezések vonatkoznak.

Az Állatvédelmi tv. 21. § (5) bekezdése alapján az állattartó veszélyes állatát közterületen csak átmenetileg, közvetlen és állandó felügyelettel, ember és állat életét, testi

épségét nem veszélyeztetve tarthatja.²⁴ Az Állatvédelmi tv. 21. § (6) bekezdése alapján, a veszélyes állat tartójának gondoskodnia kell az állat szökésének megakadályozásáról.

Az Állatvédelmi tv. 24/A. § (2) bekezdése alapján veszélyes eb az állatvédelmi hatóság által egyedileg veszélyesnek minősített eb. Az Állatvédelmi tv. 24/A. § (4) bekezdése szerint, veszélyes eb kizárólag az állatvédelmi hatóság által kiadott engedéllyel, az e törvény végrehajtására kiadott jogszabályban meghatározott feltételekkel és módon, ivartalanítva és elektronikus azonosítóval (a továbbiakban: transzponder) megjelölve tartható.

Az Állatvédelmi tv. 24/A. § (6) bekezdése alapján *”a veszélyes ebet polgári jogi szempontból vadállatnak kell tekinteni.”* A Ptk. szerint pedig a veszélyes eb veszélyes állatnak minősül.

A további részletszabályokat a veszélyes állatfajokról és egyedeik tartásának szabályairól szóló 85/2015. (XII. 17.) FM rendelet (a továbbiakban: FM r.) tartalmazza.

A FM r. szerint

- különösen veszélyes állatfajok közé tartozik például: az oroszlán, a tigris, a leopárd, a gepárd;
- közepesen veszélyes állatfaj például: a szürke farkas és a szarvasfélék;
- elővigyázatosságot igénylő állatfajok közé tartozik például: a teve, a strucc.

2.6. Néhány jellemző a veszélyes állatok tartásáról

A különleges és olykor veszélyes állatok tartása kapcsán szükséges kiemelni, hogy ezen állatok tartása leginkább az Egyesült Államokban és az Arab Emirátusokban jellemző, de például Magyarországon is egyre gyakoribb az ilyen állatok tartása. A hagyományos értelemben vett szervezett kereteket, mint cirkuszok, állatkertek, vadasparkok, már rég kinőtte a veszélyes állatok tartása, számos magánszemély tart az otthonában ilyen állatokat.

---

²⁴ Az Állatvédelmi törvény előírásának minden bizonnyal nem felelne meg, amit egy cseh férfi tett közterületen: pórázon sétáltatta oroszlánjait, egyikük fel is lökött egy biciklistát. 2019. március 5.

Egy cseh férfit halálosan megsebzett az oroszlán, amelyet egy ketrecben tartott a családi háza hátsó kertjében a kis kelet-csehországi faluban, Zdechovban. A férfi 2016-ban tett szert egy him és nőtény oroszlánra tenyésztés céljából. Az illegális tartás miatt megbírságotlák, de az állatokat nem vették el. A cseh törvények értelmében addig nem lehetett erőszakkal elvenni az állatokat, amíg nem bizonyosodik be, hogy kegyetlenül bánnak velük. Tavaly nyáron pórázon sétáltatta az egyik oroszlánt a faluban, az oroszlán pedig “összeütközött” egy biciklissel, ily módon kárt okozva. Úgy tűnik, a fura állattartás eddig tartott: a férfit a minap halálra sebezte az egyik oroszlán a ketrecben, a kiérkező rendőrök pedig lelőtték mindkét állatot, hogy hozzáférjenek a sérült férfi testéhez. BBC (2019.) Czech man mauled to death by lion he kept in back yard. <https://www.bbc.com/news/world-europe-47454610> (Utolsó letöltés 2020.10.25.)

Schumann József Siklós mellett élő férfi például 11 éve neveli két tigrisét és két oroszlánját otthonában. Fischl Frigyes pedig 16 esztendeje gondozza Babát, a szibériai tigrist a budafoki birtokán.²⁵

A veszélyes állatok tartásával óhatatlanul együtt jár a potenciális károkozás veszélye.

2019-ben Miskolcon történt az az eset, amikor a város határában ideiglenesen letelepedett cirkusz egyik karámjából kiszabadult hat teve, hat zebra és három póniló. A megzavarodott állatok közül egy tevét, egy arra közlekedő autó elütött. Szerencsére sem az állat, sem az autót vezető nő nem sérült meg komolyabban. A helyzet érdekessége abban rejlik, hogy a Ptk. alapján a teve tartója, miután a teve a már említett törvény alapján veszélyes állatnak minősül, a veszélyes üzemi felelősség alapján felel. A személygépkocsi vezetője is a veszélyes üzemi felelősség alapján felel, mert a személygépkocsi üzemeltetése fokozott veszéllyel járó tevékenységnek minősül. Két veszélyes üzem találkozása esetén, első körben azt kell vizsgálni, hogy kinek a magatartása volt felróható. Miután a teve elszökött a cirkuszi karámból, a vizsgálat megállapította, hogy a karám ajtaja nem volt jól bezárva, az állatok így szökhettek meg, tehát az állattartó magatartásnak felróhatósága megállapítható.²⁶

Egy másik, évtizedekkel ezelőtti jogesetben a mentők bejelentést kaptak Budapesten egy tevéről, aki állítólag leharapta egy ember fejét a Nyugati pályaudvarnál. A mentősök először nem akartak hinni a fülüknek, de mivel többen megerősítették a hírt, kimentek a helyszínre. Kiderült, hogy nem sokkal korábban egy cirkuszi vonat érkezett a pályaudvarra, ahol valaki humorosnak találta, hogy a teve szájába dugja a fejét. Sajnos halálos kimenetelű volt ez a vicc.²⁷ Mai szemmel értékelve az esetet, a bíróság minden bizonnyal megállapítaná a tevét tartó cirkusz felelősségét a balesetért és az elszenvedett károkért. A bíróság azért döntene így, mert a veszélyes állat úgy volt szállítva, hogy harmadik személyek hozzáférhettek, a közelébe mehettek, a kárt tehát nem az állattartáson kívül eső elháríthatatlan ok okozta (például, hogy egy vonatbaleset miatt kiszabadulnak).

---

²⁵ Blikk (2019. 10. 21.) <https://www.blikk.hu/aktualis/hogyan-kerult-sir-kan-a-mecsekbe/g3bp1nc> (Utolsó letöltés 2020.10.25.)

²⁶ Blikk (2019. 10. 22.) <https://www.blikk.hu/aktualis/belfold/elgazoltak-egy-tevet-miskolcon/rnkf01n> (Utolsó letöltés 2020. 10. 25.)

²⁷ Vizler-Nyirádi Luca: Teve harapta le egy férfi fejét a Nyugatinál – életveszélyes heccek. 2019 (Elérhető: <https://nlc.hu/ezvan/20190409/teve-harapta-le-egy-ferfi-fejet-a-nyugatinal-életveszelyes-heccek/> Utolsó letöltés dátuma: 2020. 10. 25.)

3. AZ ÁLLATOK ÁLTAL OKOZOTT KÁROK, SÉRELMEK KÜLÖNLEGES ESETKÖREI

3.1. A szerződésszegéssel okozott kár

Az állatok nem csak szerződésen kívül tudnak kárt okozni, hanem előfordulhat az is, hogy szerződéses kapcsolatban álló felek esetében merül fel az állat károkozása.

Ilyen esetek leggyakrabban az állatkertekben, cirkuszokban, állatsimogatókban, vadasparkokban előforduló káresemények, személyi sérülések. Az ilyen intézményekben, ahová az emberek jegy vásárlása ellenében mennek, és mint látogatók, nézők szenvednek kárt, az állatok által okozott károk nem a deliktuális kárfelelősség körébe tartoznak. Például a jegyvásárlás alkalmával szerződéskötés történik, vagyis ilyen esetekben szerződésszegéssel végbemenő, azaz kontraktuális kárfelelősségről beszélünk.

Szerződésszegéssel okozott kárral kapcsolatban több eset is bejárta a világsajtót. Például, amikor egy japán turista egy amerikai állatkertben a biztonsági szabályokat áthágva, a látogatókat a jegesmedvéktől elválasztó alacsonyabb kerítést átmászva, az állatokat közvetlenül elzáró, magasabb kerítéshez ment, hogy közelebről fényképezze a jegesmedvéket. Az egyik jegesmedve azonban kinyúlt a korlátok között és elkapta a férfi karját, hatalmas erővel ráncigálva, az állat be is akarta húzni a férfit a rácsok közé. Több ember is a korlátot átugorva a japán turista segítségére sietett, végül a kabát, leszaggatásával sikerült a férfit kimenteni az állat mancsai közül. Személyi sérülés nem történt, „csak” a férfi kabátja és fényképezőgépe bánta az esetet. Jelen jogesetben a károsulti közrehatás mértéke szinte 100%-os volt.

Szintén egy állatkertben történt eset, amikor is a Budapesti Állat- és Növénykertben évtizedekkel ezelőtt egy kislány megcsúszott és a vízilovak közé esett. A vízilovak a rémült közönség szeme láttára megölték a kislányt. Az állatkert felelőssége a káreseményért megállapítható volt, mert bár az állatok nem tudtak a meredek medencéből a látogatók által használt területre feljönni, mégis az állatok egy olyan korláttal voltak elválasztva a közönségtől, amely korlát nem volt alkalmas teljes egészében a látogatók megvédésére, illetve a látogatók állatok közé esésének kivédésére.

Ahogy az már fentebb említésre került, napjainkban elterjedt a lovaglás sportja, amit ha lovardában biztosítanak, akár pénzért, akár ingyenesen, a felek között szerződéses viszony áll fenn. Amennyiben sportbaleset következik be és felmerül, hogy szerződésszegés történt, akkor a lovarda e szerint lesz felelős.

Érdekes annak megítélése is, ha valaki egy lovaskocsival szervezett utazáson vesz részt, és ezzel összefüggésben kár éri, akkor milyen szabályok szerint tartozik a károkozó felelősséggel. Az alábbi eset megfelelő példa erre:

Az irányadó tényállás szerint a felperes 2003. szeptember 6-án az alperes által szervezett pusztaprogram keretében lovaskocsis kiránduláson vett részt. Indulás előtt az idegenvezetők anyanyelvükön tájékoztatták a turistákat, hogy óvatosan szálljanak fel és le a lovaskocsikra, menet közben pedig ne álljanak fel. A program végeztével a mintegy tíz lovasfogat egyszerre érkezett vissza, és fogatonként 10-12 vendég kezdte meg a leszállást egyenként, egymást követve. Ehhez a kocsik végén található 2 fokos, 25 cm-es lépésmagasságú lépcsőt használták, amely a kocsi körülbelül 55-80 cm magas padozata és a föld felszíne között helyezkedett el. Közben a lépcső melletti támasztékba kapaszkodtak. A fogat lazább, homokos talajon történő megállását követően a felperes a csoport többi tagját követve kezdte volna meg a leszállást, azonban ekkor a kocsi elé befogott két ló ismeretlen okból hirtelen megriadt, a behúzott kézi- és lábfelek ellenére körülbelül 80 cm-re megrántották a fogatot. A hajtó az elmozdulást azonnal észlelte, és a kezében tartott szárral, valamint hangjelzéssel sikeresen visszafogta a lovakat. Így a kocsi álló helyzetéből előremozdult, a felperes pedig a hirtelen előregurulás és a lovak visszahúzásából eredő tehetetlenség miatti hintahatás következtében elvesztette egyensúlyát, a földre esett, és bal oldali felkarcsonttörést szenvedett.²⁸

Az eset érdekessége, hogy a felperes a programszervezővel volt szerződéses viszonyban, akinek a közreműködője volt a lovaskocsi tulajdonosa és hajtója, amely a kárt okozta. A kárigényét nem a lovaskocsi és lovak tulajdonosával (állattartóval) szemben, hanem a programszervezővel szemben érvényesítette, azonban az általános deliktuális felelősségi szabályra hivatkozva és nem szerződésszegés címén.

Érdemes megjegyezni, hogy azokban az esetekben, amikor a lovaskocsival történő utazásra „befizetnek” a károsultak, személyfuvarozási szerződés jön létre, azaz e körben, ha az állatok kárt okoznak, az okozott károk esetében a szerződésszegéssel okozott kárfelelősség érvényesül.

3.2. Szomszédjogi és személyiségi jogsértések

A Ptk. 5:23. § szerint a tulajdonos a dolog használata során köteles tartózkodni minden olyan magatartástól, amellyel másokat, különösen a szomszédokat szükségtelenül zavarná, vagy amellyel jogaik gyakorlását veszélyeztetné.

---

²⁸ BDT2017. 3697.

Ez a fordulat többször felszínre kerül állatok tartása kapcsán, amikor az állat hangja, például annak tartós ugatása, vagy az állat hangja és az állattal járó szagok (sertések tartása) vagy az állattal járó ürülék (postagalamb tartása) tartósan és szükségtelenül zavarja a szomszédokat.

A zavarás²⁹ időbeli és térbeli kiterjedése, valamint annak tartós vagy átmeneti volta nehezen állapítható meg, az előtárt bizonyítékokat mérlegelni szükséges.

A passzus alkalmazása során kérdésként merülhet fel, hogy a dolog használata, azaz az állat tartása során csak annak tulajdonosa, vagy annak tartója is elkövetheti-e a jogsértést.

Kérdéses lehet az is, pl. szag és zajhatások esetén, hogy ki minősül szomszédnak.

„Csak a közvetlen szomszéd vagy a közvetett szomszédság is? Esetleg, ahogy Sólyom László a környezeti károk kapcsán kifejti, akár több száz kilométeres távolságban is értelmezhetjük a szomszédság fogalmát – elvégre a kutyaugatást is elég messze lehet hallani időnként. A szomszéd fogalma lényegében tehát a zavarás fajtájához kapcsolódó, esettípusról esettípusra eltérő fogalmat takar.”³⁰ Magával a zavarás fogalmával kapcsolatban sem ad a Ptk. 5:23. § támpontot.

Amennyiben a végkövetkeztetés az, hogy az állattartó szomszédait szükségtelenül és tartósan zavarja az állat, a jogkövetkezmény az, hogy kötelezik az állattartót ezen zavaró állapot megszüntetésére és az attól való tartózkodásra. Egy ilyen előírás önkéntes teljesítése és annak hiányában végrehajtása gyakorlatilag megoldhatatlan.

A szomszédjogi jogsértés lehetséges jogkövetkezménye a kártérítés, amihez azonban a károsultnak bizonyítani szükséges a jogellenes „szükségtelen zavaráson” kívül a bekövetkezett kárt is, ami valójában nem szokott felmerülni.

A felvetett és megoldásra nem találó problémák vezettek oda a joggyakorlatban, hogy a szomszédjogi jogsértés helyett, a sérelmet szenvedett felek más jogintézmények felé fordultak. Így került fókuszba a Ptk.-ból a 2:43. § b) pont, a személyiségi jogok sérelmét jelenti különösen ugyanis a személyes szabadság, *a magánélet, a magánlakás megsértése*.

Az alábbi jogesetben az alperes a kutyatartás azon módjával sértette meg a felperesek magánlakás zavartalan használatához fűződő személyiségi jogait, hogy „nem tett hathatós intézkedést annak érdekében, hogy kutyái napközbeni ugatásának zavaró hatását mérsékelje”.³¹

---

²⁹ Julesz Máté: *Az állatok által okozott kár megtérítésének néhány szempontja*. Magyar Jog, (2003), 11. 662-666. 664.

³⁰ Kajó Cecília: *Még egyszer a kutyaugatásról – állatvédelmi, birtokvédelmi és szomszédjogi kitekintéssel*. (Elérhető: https://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/kajo_cecilia_kutyaugatas%5bjogi_forum%5d.pdf utolsó letöltés dátuma: 2020. 10. 24.)

³¹ Fővárosi Ítéltábla 32.Pf.21.106/2016/7-II

A felperesek a perbeli 11. számú társasház lakói részben tulajdonosként, részben bérlőként. A szomszédos, 13. számú társasház lakója az alperes. Az alperes évek óta két kutyát tart lakásában és a társasházuk kertjében. Reggel a kutyákat szabadon engedi, az állatok gazdájuk esti hazaérkezéséig szabadon futnak az egymástól pár méterre lévő felperesi és alperesi társasház közötti szűk bejárati részen, illetve a kert hátsó kisebb elkerített részében. Az előkert felé a társasház gyalogskapuval lezárt, a kutyák így a két társasház közé és hátrafelé kényszerülnek. A felperesi társasház bejárata a hátsó homlokzaton van, ezt úgy lehet járdán megközelíteni, hogy el kell haladni a két társasház közötti szűk részen és meg kell kerülni a házat. Gazdájuk távollétében a kutyák a zajokra érzékenyek, hangosan, bántóan ugatnak, zavarják ezzel a felperesi társasház

Az állatok bármi általuk érzékelhető mozgásra azonnal reagálnak, ugatásukat a házfalak is visszaverik és felerősítik. Az alperes a problémát érzékelve 2016 év tavaszától a két társasházfal közötti néhány méteres távolságot ember magasságú tömör fakerítéssel kezdte elválasztani, azt azonban a felperesek kérésére sem fejezte be a társasházak hátsó szintjéig, a kerítés így nem éri el a társasházak hátsó homlokzatát, ezzel továbbra is teret enged annak, hogy a kutyák a mozgást a szomszédban lássák, érzékeljék, s ugatásuk jól hallható legyen. A felperesek keresetükben annak megállapítását kérték, hogy az alperes azzal, hogy zavaróan hangos kutyákat tart a kertben és 2014. év tavasza óta a kutyák ugatása ellen nem tett semmit, megsértette a magánlakás zavartalan használatához és pihenéshez fűződő jogukat. Előadták, hogy a kutyák ugatása a társasházközösség mindennapjait élnetlenné teszi, sem az elmélyült munkára, sem a pihenésre nincs módjuk napközben, illetve a kora esti órákban.

Az alperes védekezésében, többek között, arra hivatkozott, hogy a felperesek birtokháborítás helyett nem indíthatnak keresetet személyiségi jogsértés címén.

Az elsőfokú bíróság a személyiségi jogsértést megállapította és valamennyi felperes részére fejenként 150.000,-Ft sérelemdíj megfizetésére kötelezte alperest. A bíróság szerint, semmi nem zárja ki, hogy a felperesek az őket ért személyiségi jogsérelem bekövetkeztére hivatkozzanak birtokvédelmi eljárást indítása nélkül, és ennek körében kérik a zavaró magatartás megszüntetését.

A másodfokú bíróság is egyetértett abban, hogy felperesek nem sértettek jogszabályt azzal, hogy a keresetet személyiségi jogi keresetként nyújtották be. A Ptk.-ban foglalt személyiségijogsértés miatt előterjeszhető igények ezen túlmenően más alanyi jogok alapján érvényesített igényekhez képest nem feltételelesen érvényesíthetőek. Nem hagyható figyelmen kívül ugyanakkor, hogy a személyiségi jogvédelmi eszközök rendeltetése a személyiségi jogok védelme, és a személyiségi jogvédelem nem oldhatja fel magában más alanyi jogok

jogintézményeit. Jelen ügyben a keresetben megjelölt jogsértés megállapítása, sem a sérelemdíj alkalmazása nem olyan jogkövetkezmény, ami a birtokvédelmi eszközökkel ellentétes lenne.

Az ügyben az elsőfokú bíróság helyesen ítélte meg azt, hogy a felperes választhatott a között, hogy a Ptk. 2:51. § (1) bekezdés a) pontja, illetve Ptk. 2:52. § szerinti személyiségi jogi igényt vagy a Ptk. 5:8. § (2) bekezdése szerinti birtokvédelmi igényt érvényesít. A másodfokú bíróság megítélése szerint az elsőfokú bíróság a tényállást is helyesen állapította meg, és a bizonyítékokat is összességében megfelelően értékelte ebben a körben.

A bíróság megállapítása szerint, a magánlakás zavartalan használatához fűződő jog megsértése a Ptk. 2:43. § b) pontja alapján megállapítható volt, az alábbiakra figyelemmel. Az alperesi hivatkozással szemben a magánlakás megsértésének tilalma nemcsak az oda való tárgyak, személyek fizikai behatásával szemben véd, de a lakás belátás szerinti használatát jogtalanul akadályozó környezeti zaj és egyéb behatásokkal szemben is védelmet nyújt. Ezért a kutyaugatással okozott zaj behatások miatt is lehet helye személyiségi jog megsértése megállapításának.

A kutyaugatással összefüggésben a magánlakás zavartalan használatához való jog, mint személyiségi jog megsértésének lehetőségét a bírói gyakorlat is megállapíthatónak tartja. Az ebek tartása és a vele járó időszakos zajhatás, ugatás, nem tekinthető önmagában a magánlakás használata indokolatlan korlátozásának. A lakókörnyezet övezeti jellege a kertben való kutyatartást sem zárta ki. Figyelembe kellett venni azonban, hogy a felperesek és az alperes épületei több lakásos társasházak, nem családi házas övezetben külön álló családi házak kerttel. Ezért egy irányadó kormányrendelet bekezdésére tekintettel az állattartónak a környező lakóközösség kialakult szokás- és életrendjét is fokozottan szem előtt kellett tartania a kutyák esetleges kertben tartására, annak módjára vonatkozó döntésénél.

A felperesek előadását a tanúk is alátámasztották abban a tekintetben, hogy a kutyák ugatása hosszabb ideje fennállóan elég hangos, rendszeres és kitartó ahhoz, hogy zavaró legyen, az ugatás tényéről, és a mások számára zavaró hatás lehetőségéről a csatolt felvételek alapján a másodfokú bíróság is meggyőződött. Figyelembe kellett venni azt is, hogy az ebeket az alperes perrel érintett időszakban napközben este hat óráig a két társasház közötti szűk részen tartotta, a társasház bejáratához vezető út közelében, a kutyák a teraszokra és a nyílászárók egy részére is ráláttak. Nem volt vitás, és a bizonyítékként benyújtott felvételeken is látható volt, hogy az alperesi ebek a mozgásra érzékenyen reagálnak. Továbbá a felvételen látszódott, hogy a felperesi társasház bejáratához vezető út olyan közel ment el az alperesi kerítés mellett, hogy a kutyák reagálása ezekre a mozgásokra szinte szükségszerű. A kutyák kerítéshez közeli szűk helyen tartása miatt a kutyákat a mozgások miatt, nem vitásan folyamatos külső ingerek érték

a felperesi soklakásos társasház bejáratának megközelítése során. Ezen túlmenően a házak közelsége miatt nem vitásan a falak az ugatás hangját visszaverték és felerősítették.

E tekintetben a bíróság azt emeli ki, hogy a személyiségi jog abszolút szerkezetű jogviszony, amelyből következően az arra behatással lévő személy köteles elsősorban a szükségtelen zavarástól, indokolatlan behatástól tartózkodni. Mindezek alapján azt lehetett megállapítani, hogy az alperes önmagában a kutyák tartásával nem sértett személyiségi jogot. Azzal azonban, hogy a kutyákat úgy tartotta, hogy nem tett hathatós intézkedést annak érdekében, hogy kutyái napközbeni ugatásának zavaró hatását mérsékelje, szükségtelenül korlátozta a felpereseket a magánlakásuk zavartalan használatában. Ezáltal megsértette a felperesek Ptk. 2:43. § b) pontja szerinti magánlakás zavartalan használatához fűződő személyiségi jogát.

A másodfokú bíróság azonban a sérelemdíj alkalmazásával az alábbiakra tekintettel nem értett egyet. A Ptk. 2:43. § b) pontja alapján személyiségi jogsértés esetén a jogosult a Ptk. 2:51. §-ban írt szankciókat érvényesítheti. Az objektív és a szubjektív szankciók egységes rendszert képeznek és a sérelmet szenvedett fél helyzetének orvoslását szolgálják. A személyiségi jogi jogsértésnek nem automatikus következménye ezért a sérelemdíj megítélése, a körülmények mérlegelése azt is eredményezheti, hogy a jogsértő nem kötelezhető sérelemdíj megfizetésére (BH.2016.241.). A sérelemdíj elégtétel, kompenzációs és magánjogi büntetés funkciót is betölt, ezeknek a funkcióknak az egyensúlyát sérelemdíj alkalmazásakor meg kell őrizni a polgári jogi szankciós rendszer keretein belül. Nem alkalmazható a sérelemdíj olyan körülmények között, ahol a magánjogi szankció kompenzációs funkcióját elveszíti, ugyanakkor szinte kizárólag magánjogi büntetésként hat. Nem indokolható a sérelemdíj alkalmazása ezért akkor sem, ha a jogsértés okozta sérelem teljes orvoslására a jogsértés Ptk. 2:51. § (1) bekezdés a) pontja szerinti megállapítása vagy a Ptk. 2:51. § (1) bekezdés c) pontja szerinti elégtétel adása is elegendő, ezáltal nem marad további sérelemdíjjal kompenzálendő sérelem. A perbeli esetben nem hagyható figyelmen kívül, hogy az alperes részéről állattartásával előidézett szükségtelen zavaró helyzet több személyt érintett, ugyanakkor a Ptk. 5:8. § szerinti birtokvédelemmel is elhárítható, önmagában nem jelentős súlyú zavarásból fakadt. A kutyaugatással rövid idő alatt előidézett sérelem a felvételek alapján nem volt jelentős súlyú. Személyiségi jog megsértésére és igényérvényesítés kiváltására a személyiség szabad érvényesítését akadályozó nem jelentéktelen behatás alkalmas, amit a bírói gyakorlat a megítélt minimális sérelemdíj nagyságával is kifejez. A sérelem jellegére, nagyobb számú érintettre és a bírósági gyakorlatban elfogadott sérelemdíj mértékekre figyelemmel még egy alacsonyabb, fejenként 50.000 forintos sérelemdíj is összességében súlyos büntetést eredményezne, ugyanakkor a felperesek

jogsérelmét nem szüntetné meg, kompenzálásra nem alkalmas, a zavarás mérsékléséhez szükséges intézkedések anyagi alapját is elvonhatná. A perbeli, a vita felmerülésekor még jelentősebb sérelemmel nem járó birtokvitás helyzettel arányban nem álló sérelemdíj alkalmazása kizárólag aránytalan magánjogi büntetést hordoz magában, nem egyeztethető össze a személyiségi jogi jogvédelem jogrendszerben betöltött szerepével és a jogszabály Alaptörvény 28. cikkének megfelelő értelmezésével.

A másodfokú bíróság megítélése szerint a felperesek személyiségi jogsérelme a perrel érintett időszakot illetően alapvetően ezért a jogsértés megállapításával volt megfelelően orvosolható, a sérelemdíj a felperesek kompenzációjához nem szükséges, arra nem alkalmas és a sérelemdíj rendeltetésével nem volt összeegyeztethető. Az elsőfokú bíróság által összesen megítélt 2.100.000 forint sérelemdíjra vonatkozó döntést a másodfokú bíróság ezért megváltoztatta és e körben a keresetet teljes egészében elutasította.

4. ÖSSZEFOGLALÁS, ZÁRÓ GONDOLATOK

A dolgozat bebizonyította, hogy az állatok által okozott károkért való felelősség mind deliktuális alapon, mind pedig kontraktuális alapon felmerül.

A deliktuális kárfelelősség körében az állattartói minőség értelmezése vet fel kérdéseket, amelyeket a bírói gyakorlat igyekszik megválaszolni. Elmondható, hogy az új Ptk. az állattartó minőséget nem szabályozza másként, mint a korábbi Ptk., így az értelmezési problémák nem oldódtak meg. A kárfelelősség körében a gyakorlatban a mentesülés és a károsult közrehatása jelenik meg problémás területként.

A szerződésszegéssel okozott kárfelelősség számos területen felmerülhet az állattartói tevékenységgel kapcsolatban, amelyekre a dolgozat igyekezett példákat felsorakoztatni.

Az állattartással kapcsolatban többféle magánjogi jogsértés is felmerülhet, a kártérítési felelősségen túl a szomszédjogi jogsértés, sőt még a személyiségi jogsértés is szóba jöhet. Utóbbi körben, bár a bíróság a személyiségi jogsértést megállapíthatónak találta, közelebbről a magánélet és a magánlakás zavartalan használatához való jog megsértését, a sérelemdíj megítélésétől elzárkózott, nem találta megfelelő jogkövetkezménynek.

IRODALOMJEGYZÉK

Felhasznált szakirodalmi források

Barzó Tímea – Papp Tekla: *Civilisztika II. Dologi jog – Felelősségtan*. Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 2019. 361-368.

Fézer Tamás: *A kártérítési jog magyarázata*. Budapest, CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., 2010. 250-300.

Kajó Cecília: *Még egyszer a kutyaugatásról – állatvédelmi, birtokvédelmi és szomszédjogi kitekintéssel*. (Elérhető: https://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/kajo_cecilia_kutyaugatas%5bjogi_forum%5d.pdf Utolsó letöltés dátuma: 2020. 10.24.)

Juhász Ágnes: *Az állat által okozott károk és azok megítélése a hatályos magyar polgári jogban*. Publicationes Universitatis Miskolcensis Sectio Juridica et Politica, Tomus XXX/2., 2012. 481–500.

Julesz Máté: *Az állatok által okozott kár megtérítésének néhány szempontja*. Magyar Jog, (2003), 11. 662-666.

Klátyik József: *Nemzeti kincsünk a vad... - Vadkárak, vadászati és vadban okozott károk*. Pécs, INGA-V GSZI Kiadó, 2003

Varga Zoltán – Kása Róbert: *Vadkár*. Budapest, Mezőgazda Lap-és Könyvkiadó, 2019

Zoltán Ödön: *A vadgazdálkodás és a vadászat jogi rendje*. Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1997

Online cikkek

BBC (2019) *Czech man mauled to death by lion he kept in back yard*. <https://www.bbc.com/news/world-europe-47454610> (Utolsó letöltés 2020. 10. 25.)

Blikk (2019. 10. 21.) <https://www.blikk.hu/aktualis/hogyan-kerult-sir-kan-a-mecsekbe/g3bp1nc> (Utolsó letöltés: 2020.10.25.)

Blikk: (2019. 10. 22.) <https://www.blikk.hu/aktualis/belfold/elgazoltak-egy-tevet-miskolcon/rnkf01n> (Utolsó letöltés 2020.10.25.)

Borsodihír (2020.01.09.) <https://borsodihir.hu/bun/2020/01/feljelentettek-egy-ferfit-a-veres-miskolci-kutyatamadas-miatt> (Utolsó letöltés 2020. 10. 25.)

<https://www.magro.hu/agrarhirek/mihez-van-joga-ha-idegen-lovak-garazdalkodnak-a-foldjen-allattartas-szabalyai/> (2018.12. 08., utolsó letöltés 2020. 10. 25.)

Sudár Ágnes: *A kutya elintézte a falu kacsáit, de a gazdáját is*. 2018 (Elérhető: <https://www.kisalfold.hu/gyor-es-kornyeke/a-kutya-elintezte-a-falu-kacsait-de-a-gazdajat-is-5241364> utolsó letöltés ideje: 2020. 10. 18.)

Vizler- Nyirádi Luca: *Teve harapta le egy férfi fejét a Nyugatnál – életveszélyes heccek*. 2019 (Elérhető: <https://nlc.hu/ezvan/20190409/teve-harapta-le-egy-ferfi-fejet-a-nyugatinal-életveszelyes-heccek/> utolsó letöltés dátuma: 2020. 10. 25.)

FELHASZNÁLT JOGSZABÁLYOK

Alaptörvény

2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről 1998. évi XXVIII. törvény az állatok védelméről

és kíméletéről

1996. évi LV. törvény a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint avadászatról
85/2015. (XII. 17.) FM rendelet a veszélyes állatfajokról és egyedeik tartásánakszabályairól
41/2010. (II. 26.) Korm. rendelet a kedvtelésből tartott állatok tartásáról ésforgalmazásáról
2002. évi LXVII. törvény a géntechnológiai tevékenységről szóló 1998. évi törvény,
valamint az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi törvény módosításáról

FELDOLGOZOTT JOGESETEK

BDT2010. 2176.

BDT2010. 2176.

BDT2017. 3697.

BH1982. 46.

BH1998. 381.

Kúria Pfv. 20.258/2016/4.

Legfelsőbb Bíróság Pfv. 21.497/2011/5.

Legfelsőbb Bíróság Pfv. 21.497/2011/5.

Fővárosi Ítéltábla 32.Pf.21.106/2016/7-II.